

Titel Ludere, lommetyve og lirekassemænd(6)

Tema: Historien om Underdanmark 1960-1976

Fag: Historie og samfundsfag

Målgruppe: 7. kl., 8.kl, 9.kl og ungdomsuddannelser

DRK, 2015, 30 min.

Udsendelsen kan bruges som baggrunds-appetizer til et undervisningsforløb i specielt historiekanonpunktets *"Kanslergadeforliget 1933"* efterdønninger, hvis læreren ønsker at belyse demokratiets bagside eller Velfærdsamfundets skyggesider i et historisk lys samt første forsøg på at løse problemerne med ny lovgivning på velfærdsområdet iform af folkepension (1956) og bistandshjælp (1976) eller i samfundsfagets kompetenceområder *"Sociale, kulturelle og økonomiske forhold"* med fokus på Velfærdssamfundets historiske udvikling og de rettigheder og pligter, der spiller ind her for det enkelte individs muligheder over tid.

Læreren kan stille vejledningens 6 elevspørgsmål før eller efter visningen, og for at lette lærerens forberedelse rummer vejledningen også svar på elevspørgsmålene. Læreren kan selv flytte spørgsmålene over i andet format, samt omformulere og bruge spørgsmålene mere målstyrende.

Faglig relevans / kompetenceområder

Med 6. udsendelse gives et overblik over de socialt svages stilling i Danmark fra ca. 1960-1976.

Udsendelsen giver eleven et særligt levende indblik i tiden efter historiekanonpunktet *"Kanslergadeforliget 1933"* med fokus på, hvad dette forlig kom til at betyde for borgere i datidens Underdanmark: Folkepensionen, loven om bistandshjælp mv.

Billedet er hentet fra tv-udsendelsen

Ideer til undervisningen

Elevspørgsmål

1: Beskriv Istedgade og Vesterbro i 1950'ernes og 1960'ernes København.
2: Hvad sker der i politik i begyndelsen af 1950'erne?
3: Hvad har de nye tanker (fx folkepension, kontanthjælp m.m.) af betydning for en fattig, arbejdsløs, ung mor på Vesterbro som Kirsten?
4: Beskriv kriminaliteten på Vesterbro i " <i>De glade 1960'ere</i> "
5: Hvad sker der politisk i juli 1969? Og senere den 4. december i 1973?
6: Beskriv den stofkultur, der vokser frem i 1960'erne og 1970'erne

Svar på elevspørgsmål

1: Vesterbro er beskrevet som København værste kvarter. Her hersker storbyrotterne, luderne og de kriminelle. Købbyen og Kvægtorvet findes her, og slagterbutikker er til stede overalt i området. Vesterbro er fra starten arbejdernes og de fattige fra provinsens kvarter – de som drømmer om en bedre tilværelse i København. Det er derfor fyldt med fattige områder, men der er også pænere herskabslejligheder, der ligger ud til gaden. Kvarteret er dog meget overbefolket. Istedgade, i enden ved Hovedbanegården, er fyldt med "*farlige piger*"/prostituerede og små hoteller og pensionater. Men det er også Istedgade, Tivoli og teatrene der gør København til en pulserende og eksotisk storby.

2: Denne periode er Socialdemokratiets storhedstid. Det er her, at velfærden for alvor begynder at formes. Folkepensionen indføres til alle ældre i denne periode (1956). De næste tyve år breder velfærdstanker sig og forestillinger om også at tage hånd om de svageste i samfundet, hvilket kulminerer med velfærdsloven i 1976. Her indføres bistandshjælpen, også kaldet kontanthjælpen, som er til samfundets svageste borgere.

3: Ikke meget! Mest fordi de forskellige sociale instanser ikke samarbejder endnu. Hjælpen til Kirsten er, at hendes datter kan komme på børnehjem, men ellers er der ikke megen hjælp at hente, og Kirsten falder totalt igennem det nye udviklede sociale system.

4: Den sorte børs (læs: ulovlig undergrundsøkonomi fx narkotika) er siden 2. Verdenskrig blomstret op, og i 1950'erne og 1960'erne handles der stadig med alle mulige former for hælervarer, men størst er markedet for sprut og smøger. Sortbørshajerne og storbykongerne har kronede dage, men de finder deres håndlangere længere nede i samfundet blandt de allerfattigste. Længere ned i de kriminelle rækker findes også lommetyvene. Ungdomskriminaliteten stiger markant i denne periode, for selvom overklassen og middelklassens ungdom trives, efterlades de unge fra underklassen med ufaglærte jobs og kriminalitet, prostitution osv. som eneste mulige levevej. Og der findes i denne periode i systemet stadig en foragt over for disse kriminelle, som kaldes de "*asociale*", fordi de ikke passer ind i det nyrige Danmark.

Billedet er hentet fra tv-udsendelsen

5: 1969: Pornoen frigives, og pludselig bliver det lovligt at købe alle de pornografiske blade osv., der før kun fandtes på det sorte marked. Herefter eksploderer pornoindustrien, som bliver en turistattraktion på linje med Den lille Havfrue.

1973: Året for Jordskredsvalget, hvor der vendes op og ned på det politiske system i Danmark. De gamle storpartier, som Det Konservative Folkeparti, mister halvdelen af sine vælgere og nye partier kommer til. Dette valg er primært et protestvalg, hvor nye protestpartier kommer til fx Fremskridtspartiet (forløberer for Dansk Folkeparti (1995) og Centrums-Demokraterne (nedlagt i 2008)).

6: I 1960'erne og 1970'erne bliver stoffer også udbredt blandt de unge; dette er blandt andet velfærdssamfundets og frisindets skyggeside. Narkotika breder sig, og det samme gør narkomanerne, for i København er der særligt mange, og det pynter ikke i gadebilledet. Narkotikahandlen, rufferi og pornoen og alle bagmændene bliver som et lukket system, for den efterhånden udbyggede velfærdsstat.

Supplerende materialer

Besøg <https://ucc.dk/cfu/vejledning/kulturfag/historie> for inspiration til yderligere undervisning. Se især historiekanonpunkterne "Slaget på Fælleden" og "Kvindernes valgret" og "Kanslergadeforliget 1933"